

GJENOPPBYGGINGA AV BRUENE

Av Kristian Tøndel, Sigmund Sørgerd og Knut Balstad

Mange bruer var tatt av flommen 14. august. Fortsatt gjensto en liten måned av sommersesongen, og det var viktig å gjøre det greitt å ta seg fram igjen mellom hyttene uten for krevende elvevadinger. I tillegg til at bruene letter fotturistenes turer, er de selvsagt også viktige for all den lokale virksomheten som foregår i fjellområdene, f.eks. for å være sikker på å få sauen ned fra fjellet. Så det var viktig raskest mulig å få på plass krysningsmuligheter og gjerne også å få gjenetablert varige bruer.

Ved Svartåa fredag 15. august er det bare å konstatere at brua er borte. Foto: Sigmund Sørgerd

Allerede da vannstanden gjorde det mulig fem dager etter flommen ble det satt opp ei midlertidig bru over Slettåa ved Trollheimshytta. Etter vel ei uke var bruer på plass over Litlsvartåa og «midlertidig permanent bru» over Slettåa. Høg vannstand gjorde at gjenreising av brua over Svartåa ikke var mulig før første helga i september.

Det var mange som bidro på alle dugnadene. Sauebønder, setereiere og andre grunneiere, hjelpekorps, og mange andre var representert i tillegg til folk fra Trondhjems Turistforening. Helikopteret tok løftejobber på tre bruer samme dag. God planlegging og Ola Langli som kjentmann i helikopteret til Airlift gjorde at alle transportene gikk kjapt unna lørdag 23.

august, bare vel ei uke etter flommen. Pilot i helikopteret fra Airlift AS var Fredrik Rød. Det hele var avhengig av at så mange dyktige og arbeidsvillige folk stilte opp inne i fjellet denne helga.

Arbeidet med gjenoppbygging av bruene har krevd store ressurser, både hos TT og alle andre som har bidratt. TT har laget en oversikt over kostnader og arbeidsinnsats for å søke om å få dekket utgiftene fra Statens naturskade-fond. Denne oversikten viser knapt 200 dugnadstimer for oppsetting av ny midlertidig bru over Slettåa, ca 250 timer for gjenoppsetting av brua over Svartåa og ca 300 timer for bruarbeidene i Litlsvartåa. Totalt er det fram til våren 2004 brukt over 700 dugnadstimer.

I tillegg kommer ca 80 timer som TT har brukt for planlegging og administrasjon.

Slettåa

I Slettåa ble det først laget en midlertidig løsning for kryssing av elva. To klopper (se bilde på slutten av artikkelserien om flommen) ved Alvstusetra og litt skilting om «omkjøring» kom på plass da den største vannstanden hadde lagt seg, allerede tirsdag 19. august, fem dager etter at brua var tatt av flommen. Tilsynet på Trollheimshytta Kristian Tøndel, som tok ansvaret for bruarbeidene i

Restene etter Slettåbrua, som ble funnet noen hundre meter nedover elva, ble brukt som dekke til den nye brua. Foto: Sigmund Sørgerd

Slettåa, så derimot muligheter for en noe mer «permanent midlertidig løsning» og gikk i gang med jobben. Kristian hadde her en flott mulighet til å utfolde seg som brubygger, med god hjelp fra verten og drengen på Trollheimshytta, Sigmund og Noralf.

Begge bruspenne ble tatt av flommen ble funnet like nedenfor Alvstusetra. Det lengste av spennene var vel sju meter langt og helt intakt. Det som manglet var å finne et godt sted for en «permanent midlertidig bru» der elva gikk passe brei, slik at bruspennet kunne legges ut uten midtkar. Brua måtte også

Kristian Tøndel arbeider med fundamentet til brua over Slettåa. Foto: Sigmund Sørgerd

Fundamentene for brua over Slettåa er gjort klar. Helikopteret fra Airlift løfter det gamle bruspenet på plass. Foto: Sigmund Sørgerd

komme så høgt over elva som mulig, for å kunne overleve iallfall første vårflo og isgang våren 2004. Et problem var at skrånningene i det nye elveløpet var ustabile og lite egnet til å bygge opp brukarene på. Det var derfor ikke så mange muligheter. Brustedet som ble valgt ligger ca 100 meter ovenfor der den gamle stien krysser det nye løpet.

Det ble bygget et landkar av tømmer og stein på sørsida, på «Danskeøya». Det var ikke bare å hogge tømmer på stedet. Området er naturreservat. Men furuene som var tatt av flommen og lå igjen i det gamle elveleiet ble tillatt brukt. Og stor stein var det nok av! På nordsida sto det ei stor furu helt nede i elvekanten. Den helte ut over elveløpet på grunn av undergraving. Den hadde et stort rotsystem som kunne brukes som fundament. Litt jobbing med motorsag og taljer og derved var det flotteste brukar på plass!

Så var det å vente til lørdag 23. august da helikopter var bestilt. Helikopteret hentet da bruspenet fra nede i elva og plasserte det på de nye karene.

Den permanente midlertidige brua over Slettåa ved Trollheimshytta er på plass. Kristian Tøndel er fornøyd med resultatet. Foto: Sigmund Sørgerd

Det gamle bruspenet ble funnet og dratt fram med traktor. Helikopteret fra Airlift løftet det på plass ved det gamle brusedet over Litlsvartåa. Foto: Knut Balstad

Litlsvartåa

Flommen tok også med seg brua som gikk over Litlsvartåa på ruta mellom Jøldalshytta og Trollheimshytta over Geithetta og gjennom Svartådalen. Det ble mobilisert et stort apparat for å bygge opp brua så snart som mulig. Velvillige grunneiere og sauebønder sammen med ivrige dugnadsfolk på rutearbeid i Trollheimen med Arne Vaslag i spissen tok jobben helga 22. - 24. august. Tre traktorer og helikopter ble brukt til transporter og montering.

Brua ble etter nøye vurdering bygd opp igjen på nesten samme sted som den gamle. Den ble lagt noe lenger opp i elva for å få større høyde på landkarene. Mens den gamle brua var i to spenn med brukar midt i elva, ble den gjenreist med ett bruspen. Det gamle bruspenet ble funnet langt inne på land lengre nede i Svartåa. Etter at traktorer hadde dratt fram bruspenet, ble det løftet på plass av helikopteret.

Det ble i tillegg til brua ved det gamle brusedet nede i dalen nær samløpet med Svartåa, satt opp en ny og mer flomsikker bru på oversida av fossen i Litlsvartåa. Foto: Knut Balstad

I tillegg ble det bygd ei ny bru på oversida av fossen i Litlsvartåa. Den gjenreiste brua ligger mer utsatt til med tanke på vårflom og andre større nedbørsperioder. Brua som ble bygd over fossen, ligger vesentlig sikrere til med tanke på store vannmengder. Turen om denne brua gir dessuten et flott utsyn over dalen.

Svartåa

Den største utfordringa var å få på plass ny bru over Svartåa, der ruta fra Trollheimshytta mot Gråsjøen og Trollhetta krysser elva. Også på denne brua, «Saubrua» som den blir kalt, sto bare landkarene igjen. Elva er så bred at det er for langt å legge stokker tvers over. Brukaret på midten måtte gjenetableres.

Det ene bruspenet var drevet med flommen ned til der Svartåa renner ut i Folla. Dette var intakt. Det andre spennet og tømmerkista for brukaret ble ikke funnet. Trolig var de blitt knust og drevet med flommen ut i Gråsjøen.

Lørdag 6. september var det endelig klart for brubygging i Svartåa. Vatnet hadde sunket så mye at det var mulig å gå ut i elva. Dugnadsgjengen setter tømmerkista på plass.

Foto: Sigmund Sørgerd

Det vedvarende regnet gjorde arbeidet med å bygge brua umulig da helikopteret var inne for bygging bruene over Slettåa og Litlsvartåa. Først vel tre uker etter flommen, første helga i september, var vannføringa i elva så lav, at det var mulig å gjennomføre selve bygginga. Men det ble gjort mye forberedende arbeid for det. Samme dag som helikopter var inne og løftet Slettåbrua på plass, fløy det inn materialer og løftet på plass bruspennene, så alt lå klart ved brustedet.

Bruspenet som lå nede Folla var for tungt til at helikopteret kunne løfte det helt. Det ble derfor demontert før det ble fløyet opp til

Den gjenreiste brua over Svartåa kom godt med på slutten av påskea 2004 på vinterruta fra Trollheimshytta om Gråsjøen nord for Trollhetta og til Joldalshytta. Mildværet gjorde at isen gikk opp i Svartåa.

Foto: Erik Stabell

brustedet. Nye åser til det andre bruspenet ble hugget ved Litjsetra av Lars Langli. Ola Langli tok jobben med å lafte stokker til ny tømmerkista (trekanta brukar av tømmer satt ned i elvebunnen og fylt med stein) heime på gården. De gamle og nye åsene til bruspenet, stokkene til tømmerkista og materialene til brudekket ble tatt fram til brustedet med helikopteret.

Første søndag i september hadde det vært fint vær i tre dager. Vannstanden i elva var lav. Så nå var det klart for den store dugnaden med å bygge ny permanent bru over Svartåa. Alt arbeidet måtte nå gjøres manuelt. En stor dugnadsgjeng med Ola Langli i spissen, møtte opp. Både sauebønder, setereiere, hjelpekorpsset i Rindal, TT og andre var med. Brukaret ble tømret opp midt i elva og fylt med stein. Med felles innsats kom også åsene på plass og brudekket lagt. Det ble en vellykket dag i Svartåa, selv om sauene, som skulle til bygda denne dagen, valgte å krysse elva like ovenfor «Saubrua»! Dagen ble avsluttet med middag på Trollheimshytta.

Andre bruer

Innafor brua over Stuggubekken på traktorvegen og stien langs nordøstsida av Gråsjøen fra Gråhaugen, er det noen bekker som kan være

vanskelig å ta seg over ved stor vassføring, særlig på våren. Det gjelder Kvernbecken, Raudbekken og Moabekken. Over alle disse bekkene er det bruer. Over Kvernbecken ligger brua ca 300 meter på oppsida av stien, over Raudbekken 250 – 300 meter på oppsida og over Moabekken ca 150 meter på nedsida. Skader på disse bruene skal være reparert før sommersesongen 2004.

Brua over Slettåa nede ved Sæterhaugen, som ligger på seterstien innover Folldalen langs Folla, ble ikke gjenreist i 2003, men vil bli bygget opp igjen sommeren 2004. Her er elva så bred at det må bygges opp igjen midtkar.

Oppfølging og videre arbeid

Noe supplerende arbeid er gjort ved Litj-Svartåa på ettervinteren 2004. TT regner med at den «midlertidig permanente brua» over Slettåa må fornyes etter hvert som det nye løpet utvikler seg, eller hvis det blir slik at det gamle løpet skal gjenopptas, slik setereieren på Alvstusetra ønsker. I tillegg gjenstår gjenoppbygging av brua på seterstien over Slettåa nede ved Sæterhaugen. Den nedre av bruene over Litj-Svartåa, den som er satt opp på det gamle brustedet, ligger flomutsatt til og kan kreve oppfølgende arbeid.